

การแก้ไขกฎหมายทำแท้ง ความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในรอบ 64 ปี

เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2564 ราชกิจจานุเบกษาออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาฉบับที่ 28 ที่แก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 301-305 ซึ่งเป็นมาตราว่าด้วยการทำแท้ง จึงถือเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งแรกในรอบ 64 ปี ตาม พ.ร.บ. ฉบับใหม่นี้ ช่วยให้ผู้หญิงทำแท้งได้โดยไม่มีข้อห้าม หากอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์

ในท้ายของพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ อธิบายว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยที่ 4/3563 ลงวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563 ระบุว่า บทบัญญัติความผิดกรณีหญิงทำแท้งตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำแท้งลูกตามมาตรา 301 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ขัดหรือแย้งต่อมาตรา 28 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ เนื้อหาในกฎหมายอาญาฉบับเดิมมุ่งเน้นที่การคุ้มครองชีวิตของทารกในครรภ์โดยไม่คำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของหญิงตั้งครรภ์ ซึ่งมีมาก่อนสิทธิของทารก ทั้งนี้ หญิงตั้งครรภ์อาจได้รับผลกระทบจากการตั้งครรภ์โดยไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกลิดรอนหรือจำกัดสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิง อันเป็นสิทธิพื้นฐานของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตและร่างกายของตนได้ตราบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น การออกพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ เป็นการสร้างความสมดุลในการคุ้มครองสิทธิของทารกในครรภ์และคุ้มครองสิทธิของหญิงตั้งครรภ์

ผู้สนใจติดตามข่าวเรื่องนี้อาจไม่ทราบว่า ส่วนที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขคืออะไร จึงขอนำมาเสนอในที่นี้

การแก้ไขมาตรา 301

ข้อความเดิม

มาตรา 301 หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูก หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อความใหม่ในพระราชบัญญัติแก้ไขฯ ฉบับที่ 28

มาตรา 301 หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูกขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การแก้ไขมาตรา 305

ข้อความเดิม

มาตรา 305 ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรา 301 และมาตรา 302 นั้น เป็นการกระทำของนายแพทย์ และ (1) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากสุขภาพของหญิงนั้น หรือ (2) หญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 282 มาตรา 283 หรือมาตรา 284 ผู้กระทำไม่มีความผิด

ข้อความใหม่ในพระราชบัญญัติแก้ไขฯ ฉบับที่ 28

มาตรา 305 ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา 301 หรือมาตรา 302 เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(1) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์

ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกาย หรือจิตใจของหญิงนั้น

(2) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมาก หรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารก คลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่าง ร้ายแรง

(3) หญิงยืนยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่า ตนมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(4) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยัน ที่จะยุติการตั้งครรภ์

(5) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกิน ยี่สิบสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ภายหลังการตรวจ และรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม และผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดย คำแนะนำของแพทย์สภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ ในวัยรุ่น

ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฯ เมื่อเทียบกับ ฉบับเดิม พบการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. ตามมาตรา 301 หญิงตั้งครรภ์ทุกคนสามารถยุติ การตั้งครรภ์ได้ถ้าอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ (กฎหมาย เดิมทำไม่ได้เลย)

2. มาตรา 302 ไม่เปลี่ยน โดยระบุว่าบุคคลใดก็ตาม ที่ทำให้ผู้หญิงแท้งโดยที่ผู้หญิงยินยอมถือเป็นความผิด แสดงว่าถึงแม้หญิงตั้งครรภ์จะยินยอม ผู้ทำก็มีความผิด

3. มาตรา 305 เดิมมี 2 ข้อย่อย ระบุข้อยกเว้นความ ผิดให้กับผู้ทำผิดตามมาตรา 301 และ 302 มาตรานี้ แต่ เดิมมองไปที่การยุติการตั้งครรภ์เนื่องจากปัญหาสุขภาพ และการตั้งครรภ์จากการถูกล่วงเกินทางเพศเท่านั้น แม้รู้ ว่าเด็กในท้องจะพิการรุนแรง ก็ทำแท้งไม่ได้ แต่ในพระ- ราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติม มีข้อย่อย 5 ข้อ โดยเพิ่มปัญหา

สุขภาพเด็กทารก และการยุติการตั้งครรภ์ในหญิงที่มีอายุ ครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ (ตามมาตรา 301) แต่ถ้าเกิน 12 ก็ต้องไม่เกิน 20 สัปดาห์ และต้องเป็นไปตามข้อ กำหนดของกระทรวงสาธารณสุข แพทย์สภา หรือหน่วย- งานอื่นตาม พ.ร.บ. ท้องวัยรุ่น

4. เดิมมาตรา 305 บอกว่าคนทำแท้งต้องเป็นแพทย์ แต่ในมาตรา 305 อันใหม่บอกว่า ต้องเป็นผู้ประกอบ วิชาชีพเวชกรรม แคจบปริญญาแพทย์ไม่พอ

การเปลี่ยนแปลงของ พ.ร.บ. ฉบับแก้ไขแก้ไขเพิ่มเติม นี้ ได้มีการปรึกษากับแพทย์สภา กระทรวงสาธารณสุข คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน- แห่งชาติ และราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์ฯ และผ่านความ เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ก่อนออกเป็นกฎหมาย

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์ฯ ได้แสดง จุดยืนที่เคารพในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและ สนับสนุนการแก้ไขทั้ง 2 มาตรา พร้อมทั้งเสนอตัวที่จะให้ ความรู้และคำปรึกษาแก่สตรีผู้ตั้งครรภ์ พร้อมย้ำข้อมูล ทางวิชาการว่า การให้สิทธิตามมาตรา 301 นั้น เหมาะสม กับอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์หรือ 3 เดือน และระบุว่า แพทย์ทุกคนมีหน้าที่สำคัญในการธำรงไว้ซึ่งจริยธรรมทาง วิชาชีพเวชกรรม ควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามกฎหมายบ้าน เมือง

กรณีเช่นนี้ หากมีสตรีอายุครรภ์ไม่เกิน 12 สัปดาห์ แสดงความจำนงที่จะยุติการตั้งครรภ์ หากแพทย์ผู้ดูแลไม่ ประสงค์จะให้บริการด้วยเหตุผลใดก็ตาม ก็ไม่ควรยื้อเวลา จนเลย 12 สัปดาห์ ซึ่งจะทำให้หญิงผู้นั้นหมดโอกาสที่จะ ยุติการตั้งครรภ์ตามมาตรา 301 ได้

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ 28 นี้ มีผลบังคับใช้ในหนึ่งวันหลังจากประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา คือ วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2564 ทุก หน่วยงานจึงควรรับทราบและจัดเตรียมองค์การเพื่อ สนับสนุนการดำเนินการให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว

นพ. วิวัฒน์ โรจนพิทยากร

บรรณาธิการ